

TER ONDERTEKENING

Aan: MOCW

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**

Van

Datum

17 januari 2023

Referentie

35519029

Bijlagen

1. Kamerbrief

2. Onderzoek Inspectie

nota

Onderzoek Inspectie naar selectie in het hoger onderwijs

Aanleiding

Op dinsdag 17 januari 2023 is aan u het inspectieonderzoek *Selectie in het hoger onderwijs: criteria, instrumenten en de borging van kansengelijkheid* aangeboden. De inspectie formuleert in dit onderzoek enkele conclusies en aanbevelingen over decentrale selectie, die nadere uitwerking vragen. Daarnaast zijn er raakvlakken met het wetsvoorstel loting, waarvan de behandeling momenteel is gepland in de week van 23 januari. Ook gaat het onderzoek in op de afspraak uit het regeerakkoord, dat "opleidingen dienen te onderbouwen hoe selectieprocedures passen bij de inhoud van de opleiding, effectief zijn en kansengelijkheid borgen."

In deze nota wordt u geïnformeerd over de inhoud van het onderzoek en de raakvlakken met het wetsvoorstel loting en het regeerakkoord. Ook ontvangt u de concept-Kamerbrief ter aanbieding van het onderzoek. Het doel is deze zo snel mogelijk aan de Kamer te versturen, in elk geval vóór de behandeling van het wetsvoorstel loting.

Geadviseerd besluit

- U gaat akkoord met het zo snel mogelijk verzenden van het onderzoek van de inspectie en de bijvoegde Kamerbrief door deze laatste te ondertekenen.

Kernpunten

- De Inspectie adviseert (de wenselijkheid van) het stelsel van decentrale selectie tegen het licht te houden.
- Het rapport gaat daarbij ook in op afspraken uit het regeerakkoord dat selectieprocedures moeten worden onderbouwd, een motie over maximering van selectiecriteria, en het wetsvoorstel loting.

De Inspectie schrijft daarbij in haar rapport onder meer de volgende punten:

- Selectie is vaak gericht op in het verleden behaalde prestaties, er zijn bijna geen opleidingen met een toekomstgerichte focus in de selectiecriteria (afgezien van hbo-bachelors), dit brengt risico's met zich mee, zoals het uitsluiten van laatbloeiers;
- Opleidingen kunnen hun keuze voor bepaalde instrumenten en een bepaalde organisatie van de procedure minder goed onderbouwen dan hun keuze voor bepaalde criteria;
- De borging van kansengelijkheid speelt over het algemeen een beperkte rol in de onderbouwing van selectieprocedures;

- Er is onduidelijkheid over hoe selectieprocedures kunnen worden geëvalueerd en geoptimaliseerd in het licht van kansengelijkheid;
- Selectie is vooral ingericht op diplomarendement (o.m. vanwege financiële prikkels). De Inspectie vraagt zich af of niet ook rekening moet worden gehouden met jongeren met een minder goede startpositie, laatbloeiers, of diversiteit op de arbeidsmarkt;
- Er zou een externe toets op selectieprocedures moeten worden ingevoerd.

Samenloop met wetsvoorstel loting:

- De Inspectie concludeert dat er veel verschillende opvattingen over loting bestaan;
- Het 'Klaas Visser model' wordt door sommige opleidingen genoemd als goede aanvulling op het wetsvoorstel loting. Uw voorganger heeft eerder er voor gekozen dit niet mogelijk te maken, omdat dit onder meer het positieve effect op de kansengelijkheid wegneemt. U heeft deze lijn daarna bevestigd;
- De inspectie pleit daarbij voor een bredere visie op decentrale selectie.

Korte inhoud van de Kamerbrief

- In de brief geeft u aan meer tijd nodig te hebben voor een gedegen reactie op het onderzoek;
- U zult een uitgebreide reactie op het onderzoek voor de zomer met de Kamer delen, waarbij ook wordt ingegaan op de uitwerking van de regeerakkoordmaatregel (zie toelichting).

Toelichting

Achtergrond en context

In de zomer van 2022 bent u geïnformeerd over het wetsvoorstel loting. Daarbij is aangegeven dat de Inspectie twee onderzoeken rondom zelfselectie had gepubliceerd en dat er nog een derde onderzoek zou volgen. U heeft er toen voor gekozen daarop niet te wachten, omdat toevoeging van loting aan het instrumentarium een verbetering van het stelsel zou betekenen. Instellingen zouden zo snel mogelijk van dit instrument gebruik willen maken.

Instellingen kunnen er zelf voor kiezen of ze loting willen inzetten. Op die manier hebben ze meer mogelijkheden om selectieprocedures vorm te geven.

Bijvoorbeeld bij gebrek aan geschikte selectie instrumenten op basis van (minimaal twee) kwalitatieve criteria die aantoonbaar effectief zijn en kansengelijkheid waarborgen.

De publicatie van het rapport loopt nu samen met de geplande behandeling van het wetsvoorstel. Het rapport vraagt om een goede uitwerking van een bredere visie op selectie.

Behandeling wetsvoorstel Loting

Wij zien geen noodzaak om de behandeling van het wetsvoorstel loting aan te houden. Loting blijft ook in het licht van het rapport overeind als een goede aanvulling aan het instrumentarium voor selectie. Instellingen kunnen zelf de afweging maken of zij dit instrument inzetten. Het zou daarom goed zijn als dit instrument zo snel mogelijk beschikbaar wordt gemaakt voor instellingen. Dit geeft meer ruimte om tijd te nemen de visie te formuleren en aanvullend beleid en eventuele wet- en regelgeving voor te bereiden. Indien de Kamer besluit het wetsvoorstel aan te houden, zal de inwerkingtreding hiervan ook met ten minste één jaar doorschuiven (1 september 2024).

Relatie met het Coalitieakkoord 2021-2025

In het Coalitieakkoord is het volgende opgenomen:

Opleidingen die selecteren dienen te onderbouwen hoe de selectieprocedure (1) past bij de inhoud van de opleiding, (2) effectief is en (3) gelijke kansen borgt.

De Inspectie heeft opleidingen hiernaar bevestigd en schrijft hierover het volgende:

- De meeste opleidingen onderschrijven het belang of het achterliggende idee van de 3 eisen uit het coalitieakkoord en denken ook dat hun selectieprocedure al aan de eisen voldoet (als ze hun eigen invulling eraan geven);
- Het *borgen* van kansengelijkheid vinden ze een lastige eis;
- Onduidelijk is hoe dit moet worden gecontroleerd; volgens sommige gesprekspartners staat het op gespannen voet met de eis over effectiviteit;

De Inspectie doet de volgende aanbeveling:

- Organiseer een externe toets op selectieprocedures door een externe partij, die toetst op bijvoorbeeld de afstemming van de selectieprocedure op het doel, de meerwaarde van aanvullende criteria, vormgeving van structurele evaluatie, en transparantie van de procedure.

Deze beslisnota zal bij het versturen van de brief aan de Kamer ook openbaar worden gemaakt.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

n.v.t.